

REZUMATE

Volumul VI, Nr. 2(12)/2015

Articole științifice

TEORIE, ISTORIE ȘI CRITICĂ LITERARĂ

Restif de la Bretonne și Gérard de Nerval: (auto)biografii excentrice

Elena Mihaela Andrei

Rezumat:

În articolul de față, ne propunem să arătăm cum anume scriitorul operei *Les Illuminés* sfidează regulile biografiei și ale autobiografiei, transgresează constrângerile genului biografic și disimulează distanța dintre el și biografiatului său, dintre povestea lor de viață și opera literară, ceea ce duce la o lipsă a frontierelor dintre istorie și ficțiune, realitate și imaginație, adevăr și fals. Biografia celuilalt, sinonimă cu o autobiografie deghizată, devine în estetica nervaliană o matrice semantică personală: de la social la individual, de la cunoaștere la experiență, de la timpul istoric la timpul individual, de la realitate la ficțiune și invers, totul este în scriitura lui Nerval deplasat sau excentrat.

Cuvinte-cheie: (auto)biografie, excentricitate, identificare, distanțare, disimulare

„Dincolo” ca matrice semantică personală în proza de călătorie a lui Vasile Alecsandri

Ludmila Braniște

Rezumat:

Document literar și sufletesc, însemnările de călătorie ale lui Vasile Alecsandri constituie subiectul paginilor acestei lucrări ca unele care, dincolo de instrucție și plăcere, precizează structura psihologică a călătorului, atitudinea sa față de viață, capacitatea de a transfigura artistic realitățile trăite. Mai mult, interesul pentru aceste note de călătorie este și unul de natură estetică, dat fiind faptul că genul cunoaște, prin pelerinul Alecsandri, o înflorire deosebită, marcând un sector reprezentativ al creației literare a perioadei patruzecioptiste. Printr-o cercetare analitico-interpretativă în aspectele ei cele mai caracteristice, sunt evidențiate descrierile, portretele, ironia, lirismul, talentul scriitorului de a se ridica deasupra evenimentului consemnat și, mai presus de toate, constanta lui prezență, ca patriot devotat cauzei țării sale, în lupta națională și socială a unei epoci frământate. Pentru toate aceste motive, se poate spune că dacă proza lui Vasile Alecsandri constituie un capitol de primă mărime a creației sale, memorialistica de călătorie este partea cea mai substanțială a acestei proze. A scrie despre prozatorul Alecsandri înseamnă a întreprinde exegeza literaturii memorialistice și constantele problemelor ei.

Cuvinte-cheie: memorial de călătorie, scriitor pelerin, reportaj, etnografie, anecdotă, soarele, marea, pitoresc, hazard

Poemele extatice ale sufismului

Maria-Rodica Iacobescu

Rezumat:

Sufismul este Calea mistică a Islamului, este Calea Inimii, ce presupune a fi cu Dumnezeu în iubire, fără atașament față de nimic altceva care nu este El. Misticii sufiți afirmă posibilitatea cunoașterii lui Dumnezeu printr-o experiență directă, nu cu ajutorul rațiunii care gravitează în orbita materiei, incapabilă să cunoască secretele lumii divine. Încercând să pună în cuvinte experiența trăită, sufiții au creat poeme extatice, destinate să exprime iubirea divină, apropierea de Cel Iubit și Preaiubit.

Cuvinte-cheie: mistică, sufism, poeme extatice, inefabil, cunoașterea prin iubire

Spectacolul macabrului în tragedia *Medeea* de Seneca

Antuza Genescu

Rezumat:

Din perspectivă stoică, tragediile senecane reprezintă câmpul pe care se desfășoară lupta dintre om și destin, dintre *ira* și *furor*, pe de o parte, și gândirea corectă, rațiunea, pe de alta. Ele gravitează în jurul unor situații și caractere extreme, dominate de patologic. Din perspectiva macabrului vizual, personajele senecane trec în categoria monstruosului, susținând un spectacol lugubru, și vor trebui cântărite nu după criteriile normalității, ci după cele ale unei sminteli ieșite din limitele omenescului. Lui Seneca îi reușește o neașteptată estetică a diabolicului feminin și masculin. Gradual, eroii săi renunță la uman în favoarea inumanului, ajungând la un apogeu al terifiantului demonic pentru care Seneca, odată cu spectatorii lui, nu și poate reține admirația.

Componenta estetică macabră, șocantă amplifică gestul criminal, simbolul răzbunării și al conceptelor de *dolor*, *ira*, *furor*, *nefas* și *fatum*, cărora crima li se asociază natural, indisolubil, în personaje antitetice și emblematice ca Medeea și Thyestes. Ospățul cruzimii masculine vine în completarea unui diabolic feminin fascinant, încheiat cu metamorfozarea vrăjitoarei. În contrast cu sângele clocotitor din mintea și sufletul personajelor, *sanguis*, sângele scurs prea molcom din venele sinucigașului Seneca, va deveni simbolul morții care, pentru tragiograful filosof, nu va fi deloc tragică, ci eliberatoare moral și spiritual.

Cuvinte-cheie: tragedii senecane, furie, răzbunare, sânge bun, sânge rău

LINGVISTICĂ, STILISTICĂ ȘI TRADUCTOLOGIE

Subcultură *versus* macrocultură: limbajul hipsterilor

Voica Radu

Rezumat:

Cuvintele noi sunt purtătoarele noilor realități care circumscriu tot atâtea lumi, universuri sau realități. Cuvântul *hipster*, termen relativ popular, familiar tinerilor din lumea întreagă, deschide o serie de aspecte ce țin de abordarea fenomenului din punct de vedere lingvistic, sociolingvistic sau psiholingvistic, dar și economic. Așadar, ne aflăm în fața unui fenomen, produs al subculturii, care își face simțită prezența și la nivelul macroculturii prin aspecte ce țin de lexic, mentalități, atitudini și comportamente. Din punct de vedere lingvistic, prezintă interes limbajul *hipster* în sine, ce generează o anumită mentalitate, cât și termenii ce desemnează *hipster speak*, împrumuturi din limba engleză, care pătrund în limba română, dar și în alte limbi, adaptarea acestora la sistemul limbii, productivitatea lor, eventualele valori stilistice. Această

modă lingvistică indică un model social care necesită o analiză a fenomenului din punct de vedere cultural, lingvistic și, nu în ultimul rând, economic.

Cuvinte-cheie: limbă, limbaj, împrumuturi lexicale, mentalități, cod social, cod lingvistic

Infinitivul construit prepozițional

Cristina Corla (Hanț)

Rezumat:

Lucrarea de față își propune să analizeze rolul prepoziției atunci când aceasta însoțește verbele la forme non-finite. Vom examina următoarele aspecte: trăsăturile mixte ale verbelor la infinitiv (substantivale și verbale), tipurile de prepoziții care se pot combina cu formele nepersonale ale verbului (lexicale, semilexicale, funcționale), capacitatea prepoziției de a genera grup sintactic prepozițional, impunerea/non-impunerea de rol tematic, pozițiile sintactice ocupate de infinitivul construit cu prepoziție. Dacă regula spune că prepoziția are regim casual, se pune întrebarea ce se întâmplă cu acesta în prezența verbelor la forme non-finite. Drept urmare, una dintre problemele abordate este blocarea regimului casual/exercitarea acestuia în virtutea trăsăturilor substantivale ale formelor non-finite.

Cuvinte-cheie: prepoziție, caz, infinitiv, grup prepozițional, rol tematic

Categoriile gramaticale ale intensității și comparației în gramaticile tradiționale ale limbii române

Roxana Marcu-Oniga

Rezumat:

Articolul abordează o problemă actuală de mare interes pentru lingvistica teoretică și aplicată, respectiv raportul dintre proprietățile exprimate de un adjectiv sau adverb în timpul actului de comparație, raport care a fost văzut unitar de gramatica tradițională și prin urmare, prezentat nediferențiat. Acest raport a fost numit *categoria gramaticală a comparației* sau, simplu, *gradul comparativ*. În ultima vreme, lingviștii au adăugat conceptul de *intensitate* paralel cu *gradul comparativ*. Acest lucru a dus la identificarea a două categorii gramaticale: gradul comparativ și intensitatea, fără o delimitare clară între ele.

Articolul meu reflectă situația actuală în gramatica românească. Primii care au vorbit despre intensitate într-o gramatică românească au fost Vladimir Robu și Iorgu Iordan în *Limba română contemporană* (Editura Didactică și Pedagogică, București, 1978). Ideea a fost preluată în alte cărți de gramatică, cum ar fi primul și al doilea volum din *Gramatica limbii române*, vol. I, *Cuvântul* și vol. II, *Enunțul* (Editura Academiei Române, București, 2005) și *Gramatica de bază a limbii române* (Editura Universul Enciclopedic, București, 2010). Ambele cărți au condus la o soluție diferită decât cea propusă de Vladimir Robu.

Informațiile conținute în acel articol se doresc a fi o bază de date pentru o analiză vastă a unei probleme interesante în gramatica limbii române de astăzi.

Cuvinte-cheie: categoria gramaticală a intensității, adjectiv, adverb, gramatica românească contemporană, gramatica românească tradițională, gradul comparativ, gradul de intensitate, lingvistică teoretică, lingvistică aplicată

Persuasiunea în textele engleze de filosofie (*CEPhiT*)

Begoña Crespo, Isabel Moskowich

Rezumat:

Scopul acestui articol este de a oferi o descriere a *Corpus of English Philosophy Texts* (*CEPhiT*), dar și de a prezenta un studiu-pilot despre strategiile de persuasiune. Corpusul conține, de asemenea, mostre din secolele XVIII și XIX, pentru acest studiu selectându-se doar texte din secolul XVIII. Din punct de vedere metodologic, s-au căutat unele trăsături lingvistice care indică persuasiunea și argumentarea (Biber, 1988): modalele predictive, modalele necesității, subordonatorii condiționali și verbele cu înțeles suasiv. Interpretarea datelor găsite va oferi o privire generală a relației autor-cititor în scrierile de filosofie engleză modernă, concentrându-se în special pe variabile cum ar fi sexul sau genul.

Cuvinte-cheie: engleza științifică, corpus lingvistic, strategii de persuasiune, perioada modernă, scriere filosofică, prezența auctorială

Pragmatica transmisiunilor radio-tv de Ziua Independenței ale generalului Babangida, 1985–1993

Kazeem K. Olaniyan

Rezumat:

Articolul examinează pragmatica transmisiunilor radio-tv de Ziua Independenței făcute de generalul Ibrahim Babangida. O atenție specială este acordată actelor de vorbire efectuate în discursuri. Utilitatea articolului rezidă în numărul mic de studii pe tema discursurilor rostite cu ocazia Zilei Independenței în Nigeria, de unde necesitatea identificării categoriilor de acte ilocuționare efectuate prin intermediul transmisiunilor radio menite să faciliteze înțelegerea sensurilor transmisiunii. Datele provin din arhivele naționale și din ziarele nigeriene. Materialele adunate au fost analizate din perspectiva teoriei actelor de vorbire.

Luând în considerare contextul transmisiunilor radio și intențiile comunicative ale vorbitorilor, s-a ajuns la concluzia că datele sunt caracterizate prin cinci categorii de acte ilocuționare: reprezentative, directive, comisive, expresive și declarative. Între acestea, predomină actele reprezentative și comisive. Ele pot fi descrise ca acte instituționale asociate transmisiunilor radio-tv efectuate cu ocazia Zilei Independenței, ca gen al discursului politic.

Concluzia articolului este că receptarea mesajelor transmise cu ocazia Zilei Independenței din perspectiva actelor de vorbire duce la o mai profundă înțelegere a acestora.

Cuvinte-cheie: pragmatic, context, acte ilocuționare, transmisiuni radio/tv cu ocazia Zilei Independenței, Ibrahim Babangida

Prea puținul memoriei comuniste: cenzură, captivitate și confiscare

Viorella Manolache

Rezumat:

Studiul de față se recomandă ca demers axat pe aserțiunile ricœurului cu privire la trei abordări destinate uzurilor și abuzurilor memoriei: *memoria împiedicată – manipulată – comandată abuziv*. Cele trei atribute particulare care definesc memoria comunismului sunt reînvestite cu inflexiuni specifice regăsite în partiția conceptelor – *cenzură, captivitate și confiscare*.

Problema de fond pe care o investighează studiul de față este aceea a memoriei comunismului care solicită imperativ a fi disecată și prin recurgerea la strategia/metoda de analiză denumită, care constă în *privirea de dincolo de zidul de apărare* al comunismului. Nu va fi eludat, în acest sens, triplul registru al incidenței *literei C*: captivitate, cu referire la [*gândirea*] *captivă* (C. Milosz), *cenzură* [a memoriei/ amintirii (Revel)] sau *confiscare* [a unui destin particular și personal].

Contribuția noastră inedită, cu o pronunțată tonalitate subiectiv-afectivă, se face simțită, cu precădere, în ultimul palier al cercetării care analizează și clarifică, rezonând la aliajul Ricœur-Freud, echilibrul fragil al raportului de *prea multă vs. prea puțină memorie*, prin stabilirea unui cadru adecvat de receptare a *experienței pasive* aflate în relație cu *exercițiul activ al memoriei*.

Cuvinte-cheie: memoria comunismului, amintirea comunismului, cenzură, captivitate, confiscare

Evoluția dreptului

Petru Tărchilă

Rezumat:

Din cele mai vechi timpuri, întreaga comunitate a acționat în funcție de reguli, deoarece încălcarea lor putea influența supraviețuirea comunității, datorită caracterului lor mistic și religios. Sancțiunile au evoluat odată cu evoluția comunității și erau aplicate indivizilor care nesocoteau regulile. Astfel, primele formă de comunitate umană au folosit pedeapsa cu moartea (răzburarea sângelui) ca pedeapsă pentru încălcarea gravă a regulilor de coabitare. Mai târziu, pedeapsa cu moartea a fost înlocuită cu excluderea din cadrul comunității, iar odată cu evoluția comunităților, sancțiunile de ordin material au înlocuit excluderea. Primele norme juridice (începuturile dreptului) s-au dezvoltat în jurul acestor reguli sociale, de coabitare, organizare și comportament. Normele juridice diferă de alte reguli datorită caracterului lor obligatoriu. Schimbarea regulilor sociale, cutumare, în norme juridice și apariția dreptului ca entitate independentă au avut loc odată cu apariția puterii statale și publice în Antichitatea greco-romană. S-a stabilit că dreptul este un fenomen social specific societății umane. Astfel romanii foloseau expresia *ubi societas, ibi jus*, subliniind că dreptul se dezvoltă odată cu societatea. Dreptul, ca și societatea, nu este o entitate statică, stabilită o dată pentru totdeauna; el se află într-o continuă dezvoltare și evoluție social-istorică. Ca fenomen social, dreptul se află într-o continuă evoluție istorică, purtând caracteristicile perioadelor istorice, culturale, spirituale și religioase ale unei națiuni.

Cuvinte-cheie: obicei, reguli sociale, norme juridice, reglementare

Elemente narative ale politicii culturale contemporane în România și Republica Moldova

Onoriu Colăcel

Rezumat:

Discursul contemporan al științelor politice de limbă engleză pune la dispoziția cititorilor dovezi narative convingătoare despre o schimbare care are loc atât în România, cât și în Republica Moldova. Cultura politică a celor două țări trăiește o schimbare de paradigmă care e vizibilă și își are originea în entuziasmul pro-european clamat de elite. În numele alinierii la valorile occidentale, agenda publică reflectă o retorică agresivă centrată pe nevoia de dezvoltare, securitate militară și poziționare eficientă din punct de vedere geopolitic. Discursuri identitare contradictorii pun în scenă clișeele analizei politice, cum ar fi „state slabe” (Moldova) și condiția de stat proaspăt integrat în Europa (România). Mijloacele predilecte sunt literare, mai precis cele ale povestitului despre trecut. Uniunea euro-asiatică, identificarea cu valorile naționale, transnaționalismul european sunt câteva dintre ideile care ocupă dezbateră publică despre România și Moldova în secolul XXI. De cele mai multe ori, ele sunt transpuse în tema fundamentală a „revoluției”, o preocupare familiară în cultura literară modernă a României. Prin contaminare retorică, moldovenii care vorbesc românește își însușesc aceeași tradiție literară. În concluzie, cititorii români și moldoveni ai motivului „revoluției” în istoria recentă ajung la aceleași semnificații discursive despre perpetuarea sau înlăturarea prin violență a ordinii sociale.

Cuvinte-cheie: studii ale memoriei, revoluție, România, Moldova

Secolul XX – conformism și nonconformism în tehnica artistică, opoziția dintre tradiție și inovație

Cosmin Paulescu

Rezumat:

Acest articol prezintă schimbările rapide în arta începutului de secol XX datorită progreselor din știință și tehnologie: electricitatea, telegrafia, telefonica, radioul, iar mai târziu televiziunea, fizica atomică, produsele petrochimice, masele plastice, computerele etc.

Analiza mea se bazează pe modul în care cultura s-a reinventat prin tehnologie, astfel încât pare supranaturală. Acești „stimuli” au provocat imaginația artiștilor vremii care s-au revoltat împotriva limitărilor tehnice caracteristice tradiției. Se remarcă deci, în primele decenii ale secolului XX, un simț accentuat de experimentare a noului în artă. Transformările pe care le suferă materialele și suporturile artistice sunt radicale, tehnicile artistice folosite până acum (pictura, sculptura, desenul, arhitectura) fiind afectate de „împrumuturi” venite din zona utilului, a nonesteticului. Acest articol se concentrează pe schimbările survenite în tehnica și medium-urile inventate de artiștii cubismului, mișcării Dada, suprarealismului și constructivismului.

Cuvinte-cheie: material, tehnică, cubism, mișcarea Dada, suprarealism, constructivism, ready made, colaj, asamblaj

Interfața dintre public și presă

Carmen Neamțu

Rezumat:

Articolul de față abordează o temă de *Relații publice* – importanța purtătorului de cuvânt, ca interfață între instituție/organizație și public, prin intermediul mass-media. Lucrarea include și câteva dintre atributele Biroului de presă, rolul lui în economia organizației, precum și strategii pe care purtătorul de cuvânt trebuie să le stăpânească. Toate pentru a fi eficient în activitatea lui.

Cuvinte-cheie: presă, purtător de cuvânt, PR